

مشخصات طبیعی

سیستان و بلوچستان با وسعتی حدود ۱۸۷۵۰۲ کیلومتر مربع، معادل ۱۱/۴ درصد از کل مساحت کشور را تشکیل داده و از پهناورترین استان های کشور می باشد. این استان از نظر عرض جغرافیایی از ۲۵ درجه و ۳ دقیقه تا ۳۱ درجه و ۲۹ دقیقه عرض شمالی از خط استوا را به خود اختصاص داده و به لحاظ طول جغرافیایی بین ۵۸ درجه و ۵۰ دقیقه تا ۶۳ درجه و ۲۱ دقیقه طول شرقی از نصف

النهار مبداء قرار گرفته است. این استان در شمال به استان خراسان جنوبی و کشور افغانستان، در شرق با مرز خاکی و آبی حدود ۱۲۶۰ کیلومتری به کشورهای پاکستان و افغانستان، در جنوب با مرز آبی ۳۰۰ کیلومتری به آبهای آزاد دریای عمان و بالاخره در مغرب به استان های کرمان و هرمزگان محدود می شود (افشار سیستانی، ۱۳۶۹: ۷۲۹، هم چنین نگاه کنید به جهانبانی، ۱۳۳۸: ۱۰۹). به طور کلی این استان به لحاظ طبیعی و انسانی به دو ناحیه جغرافیایی سیستان در شمال و بلوچستان در جنوب قابل تفکیک است.

سیستان

سیستان در شمال استان با ۱۵۱۹۷ کیلومتر مربع وسعت، همچون نگینی است از آبرفت های رودخانه هیرمند، که بزرگترین دریاچه آب شیرین در ایران را در خود جای داده است. کوه خواجه تنها عارضه طبیعی است که در این ناحیه خودنمایی می کند و مابقی دشت بصورت هموار با شیب ۲ در هزار از جنوب شرق و مرز افغانستان در ورودی هیرمند به سیستان به سمت شمال غرب به دریاچه های سه گانه هامون ختم می شود. از نظر اقلیمی این دشت در تیپ اقلیم خشک بیابانی قرار دارد و متوسط بارندگی سالیانه آن کمتر از ۶۵ میلی متر می باشد، در عین حال میزان تبخیر در آن به ۵۰۰۰ میلیمتر در سال می باشد.

این شرایط در مجموع باعث خشکی طبیعی سرزمین گردیده و در صورت کاهش آب ورودی هیرمند و یا خشکی رودخانه و قطع خشکسالی های مخرب در آن به وقوع می پیوندند، کما اینکه خشکسالی بی سابقه ۸ سال اخیر (۱۳۸۴-۱۳۷۸)، مهمترین نمونه آن می باشد. وزش بادهای ۱۲۰ روزه

سیستان از اواسط بهار تا اواخر تابستان در تشدید نیاز آبی منطقه موثر و بر خشکی محیط نقش تعدیل کننده ای دارد (ابراهیم زاده، ۱۳۷۹: ۸۵-۶۵). سیستان امروزی قسمت شمالی استان را در برمی گیرد. در اوستا، سیستان یازدهمین سرزمینی است که "اهورامزدا" آفریده است. همچنین زادگاه رستم دستان قهرمان حماسی شاهنامه است. مورخین بنای سیستان را به گرشاسب- یکی از نوادگان کیومرث- نسبت داده اند. این ناحیه به دلایل موقعیت خاص استراتژیکی و جغرافیایی در تمام دوره های تاریخی از اهمیت ویژه ای برخوردار بوده است. سیستان در زمان هخامنشیان، منطقه ای آباد بود. این امر در کتیبه های بیستون و تخت جمشید که سیستان را یکی از ممالک شرقی داریوش ذکر کرده اند، منعکس شده است. نام سیستان، از نام اقوام آریایی "سکا" اخذ شده است. سکاها در حدود سال ۱۲۸ پیش از میلاد، سیستان را به تصرف خود درآورده و در پهنه آن استقرار یافته اند.

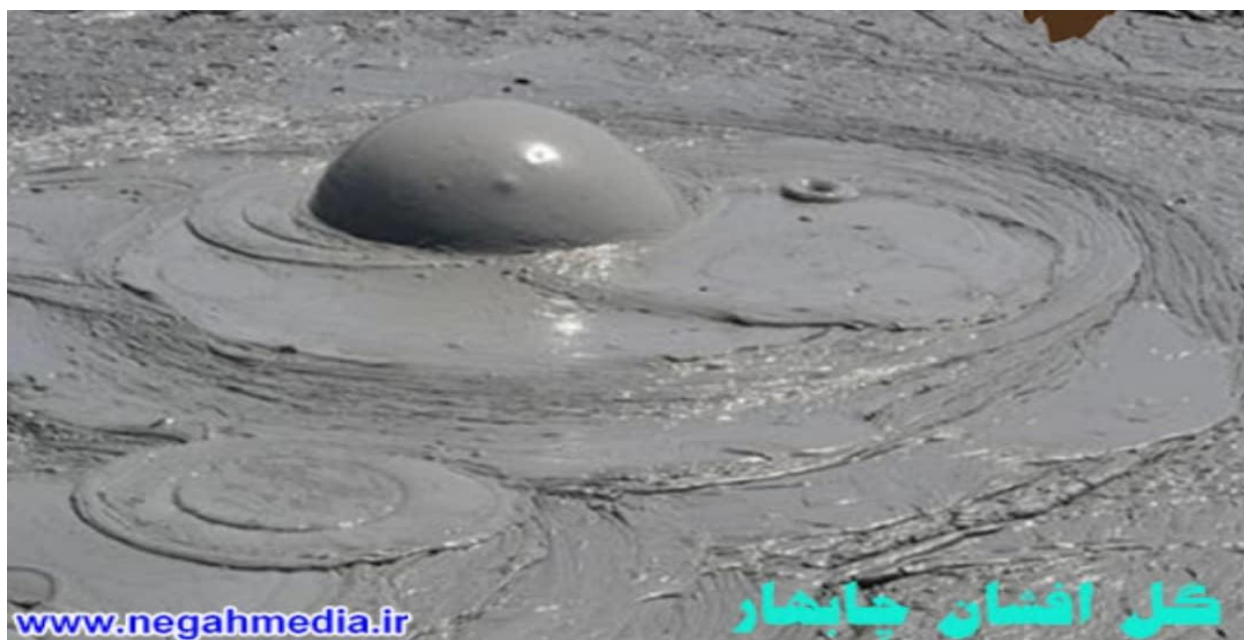

نام قدیمی سیستان "زرنگا" یا "زرنگ" بود. پس از مهاجرت "سکاها" به طرف جنوب، در زمان فرهاد دوم اشکانی گروهی از آنان در زرنگ مستقر شدند. از این زمان به بعد زرنگ، به نام آنان سکستان نام گرفت. شهر زرنگ فعلا جزء افغانستان است و در محل آن روستای کوچکی به نام "ناد علی" قرار دارد. در نزدیکی آن روستا، تل بزرگی است و بر فراز آن تل، آثار خرابه های ارک زرنگ و قلعه و باروی آن دیده می شود. لفظ زرنگ، قدیمی ترین نام سیستان و زاولستان است که در کتیبه داریوش، زرنگا آمده است. ولین فرمانروای معروف ایرانی این سرزمین بعد از اسلام "یعقوب لیث صفاری" بود که از رودخانه سند تا شط العرب را تحت فرمان داشت. عمرولیث -برادر وی- نتوانست این موقعیت مهم را حفظ کند و سرانجام به دست اسماعیل سامانی در بغداد به قتل رسید. با وجود این، سیستان تا چندین قرن تحت سلطه امرای صفاری باقی ماند و طاهر از نوادگان عمرو تا ۲۹۵ هجری قمری ایالت فارس و کرمان و سیستان را تحت فرمان داشت و بعد از وفات او سلسله صفاری روی به ضعف گذاشت.

سرزمینی که اکنون بلوچستان نام دارد، به اسم "مکا" "مکه" مشهور بود که یونانی ها آن را "گدروزیا" نامیدند. در زمان قدیم در سرزمین بلوچستان باتلاق بسیار وجود داشت و "اراینا" یا "ایرینا" در زبان سانسکریت به معنی باتلاق است و برخی معتقدند از ترکیب این کلمه با کلمه "مکا" کلمه ای پدید آمد که به مرور زمان به "مکران" (سرزمین باتلاق ها) تبدیل شد. کلمه بلوچستان نیز از زمانی به این سرزمین اطلاق شد که بلوچ ها در آن سکونت کردند.

در فرهنگ معین درباره قوم بلوچ آمده است:

"قومی ایرانی، صحرانشین و دلیر ساکن بلوچستان، طوایف خارجی کمتر در آن ناحیه نفوذ کرده و ایشان در برابر بیگانگان مقاومت نموده اند. آنان لهجه خاصی دارند که به بلوچی معروف است."
در تپه های بلوچستان آثاری به دست آمده است که تاریخ این سرزمین را به ۳۰۰۰ سال پیش از میلاد می رساند. آنچه مسلم است، کورش هنگام لشکرکشی به هند، مکران را نیز تصرف کرد. فردوسی در شاهنامه، از گردان بلوچ سخن گفته است.

یکی از وقایع مهم بلوچستان، عبور اسکندر مقدونی از این سرزمین در هنگام بازگشت از هندوستان است که در جریان آن در اثر وجود ریگ های روان، بیابان های خشک و بی آب و سرسختی مردمان این سرزمین، اکثر قوای خویش را از دست داد.

در زمان خلافت خلیفه دوم، این سرزمین به وسیله عرب ها فتح و یکی از سرداران عرب به عنوان حاکم آن منصوب شد، ولی در اثر مخالفت ها و جنگ های مردم بلوچستان با وی، سرانجام این سرزمین را ترک کرد.

بلوچستان در جنوب استان همچون صدفی است که وسعت متنوع اش را با دریای عمان گره زده و در مجموع دارای طبیعتی کوهستانی و خشک است. نواحی جنوبی استان با توجه به مجاورت با دریای عمان و متاثر شدن از بادهای موسمی اقیانوس هند، دارای اقلیم متفاوتی می باشند، چنانچه بالابودن میانگین دما و پایین بودن نوسانات آن از جمله مشخصه های اساسی اقلیم بلوچستان می باشد.

با این وجود در جنوب بلوچستان شاهد شرایط آب و هوایی شرجی، در مرکز خشک و در شمال معتدل خشک می باشیم.

با توجه به پایین بودن نزولات جوی (متوسط کمتر از ۱۱۵ میلیمتر) و عدم وجود منابع برف کوهستانی، اکثر جریانات رودخانه ای بصورت موقتی و فصلی بوده و در نتیجه منابع آب زیرزمینی نیز با محدودیت مواجه می باشد. وجود مخروط آتشفشانی تفتان با ارتفاع ۳۹۴۱ متر در شمال بلوچستان، شرایط اقلیمی تعدیل یافته ای را بوجود آورده است (نگارش، ۱۳۷۹: ۳۰۱).

عوارض طبیعی

ارتفاعات: کوه های این استان جزو رشته کوه های مرکزی ایران است و شامل ناهمواری های مشرق چاله لوت و ارتفاعات دیواره شرقی و جنوبی چاله جازموریان می باشد. این کوه ها به هم متصل نیستند بلکه حوضه های پست داخلی در فواصل آن ها رشته های مشخصی را به وجود آورده است. پهنای کوهستانی از شمال به جنوب افزایش می یابد. به طور کلی این ناهمواری ها شامل دو قسمت می شوند:

کوه های بلوچستان: کوه های بلوچستان بین چاله لوت و جازموریان و بیابان ماشکید (ماشکل) و سواحل دریای عمان گسترده شده اند.

ارتفاعات مهم این ناحیه عبارتند از: کوه تفتان، کوه بزمان، کوه بیرگ، ملک سیاه کوه و کوه های بم پشت.

کوه تفتان: در جنوب شرقی ایران و در ۵۰ کیلومتری شمال شرقی شهر خاش واقع شده است. این کوه با ارتفاع ۴۰۴۲ متر از سطح دریا یکی از آتشفشان نیمه فعال ایران است که از دهانه آن همواره بخار گوگرد خارج می شود.

کوه بزمان: این کوه در شمال چاله جازموریان با ارتفاع ۳۴۹۷ متر از سطح دریا قرار گرفته است. این کوه ها چاله لوت را از جازموریان جدا می کند.

کوه بیرگ: از ارتفاعات شهرستان سراوان است که یکی از مناطق عشایری استان نیز می باشد.

ملک سیاه کوه: این کوه آتشفشانی خاموش است با ارتفاع ۱۶۴۲ متر از سطح دریا و در شمال شهر زاهدان واقع شده است و نقطه مرزی مشترک ایران و پاکستان و افغانستان را تشکیل می دهد. **گونه های بوم پشته:** این کوه ها در حد فاصل شهرستان سراوان و چابهار واقع شده اند.

رشته کوه های پیرسوران: این رشته کوه ها در مغرب استان واقع شده است که کویر لوت را از بلوچستان جدا می سازد.

کوه های سیستان: این کوه ها با جهت شمال جنوبی، شامل چین خوردگی های فشرده ای هستند که از غرب به بیابان لوت و از شرق به دشت سیستان منتهی می گردد.

کوه خواجه: توده بازالتی کوه خواجه در حاشیه دریاچه هامون و در مغرب زابل بین فرارود و کوه زرد، تنها کوه دشت سیستان است. ارتفاع این کوه از سطح دریا حدود ۹۰۰ متر است.

رودخانه ها

رودخانه هیرمند: منبع اصلی تامین آب دشت سیستان و در حقیقت شاهرگ حیاتی منطقه سیستان است که از کوه های هندوکش و ارتفاعات بابایغما در چهل کیلومتری غرب کابل در افغانستان سرچشمه می گیرد و پس از طی مسافت ۱۰۵۰ کیلومتر وارد خاک ایران می شود و در نقطه مرزی به دو شاخه تقسیم می شود یک شاخه در امتداد مرز جریان پیدا می کند و پریان مرزی (مرز مشترک ایران و افغانستان) نامیده می شود که این شاخه پس از جریان در نوار مرزی و انشعاب شاخه های شیردل، نیاتک و غیره از آن وارد خاک افغانستان شده و نهایتا به دریاچه هامون می ریزد.

شاخه دیگر در ناحیه جنوب شرقی-غربی مستقیماً وارد خاک این منطقه می گردد. در محل سد زهک دو شاخه فرعی تحت نام های رود (نهر) "شهر" و "طاهری" از آن منفک شده و شاخه اصلی در همان جهت ادامه مسیر می دهد و پس از طی چند کیلومتر سد سیستان و پل "نهرآب" بر آن تعبیه و نهایتاً در محل "لورگ باغ" وارد دریاچه هامون می گردد.

لازم به توضیح است از کلیه شاخه های اصلی و فرعی در طول مسیر، انهار درجه ۳ و ۲ جهت شرب اراضی کشاورزی انشعاب پیدا می کند.

رودخانه بمپور: رودخانه بمپور یکی از رودخانه های دائمی پر آب بلوچستان و از ارتفاعات کارواندر که در ۱۲۰ کیلومتری شمال شرقی ایرانشهر واقع شده سرچشمه گرفته است. سه شاخه های عمده رودخانه بمپور عبارتند از: کارواندر، ایرندگان و دامن که پس از به هم پیوستن و مشروب نمودن روستاهای اطراف و همچنین رسیدن به سد بمپور، کلیه اراضی سد بمپور را مشروب نموده و مابقی آب این رودخانه به ریگزارهای جازموریان می ریزد.

رودخانه سرباز: این رودخانه از شاخه های اصلی رودخانه باهوکلالت است. طول رودخانه سرباز تا باهوکلالت ۱۷۰ کیلومتر است و خود از به هم پیوستن رودهای فرعی تشکیل می یابد که بزرگترین آن ها رودخانه نسکند است که از نسکند سرچشمه می گیرد. تراکم آبادی ها در مسیر این رودخانه زیاد است و زمین های زراعی آنها از همین رودخانه مشروب می گردد.

رودخانه باهوکلالت: از به هم پیوستن کاجو و سرباز به وجود می آید و پس از گذشتن از دشت های باهوکلالت و دشتیاری، به خلیج گواتر در دریای عمان می ریزد و سد پیشین که از مهم ترین

تاسیسات آبی در جنوب این استان است، بر روی این رودخانه بسته شده است. این رودخانه زیستگاه تمساح پوزه کوتاه، "گاندو" است. این جانور نادر و در معرض انقراض است این جانور را در برکه هایی که در اطراف کاجو و سرباز وجود دارد می توان یافت.

رودخانه کهیر (نیکشهر): این رودخانه سیلابی، از ارتفاعات "تنگ سرچه" و اطراف نیکشهر سرچشمه گرفته سیلاب های آن نهایتاً در غرب کنارک به دریای عمان می ریزد.

رودخانه ماشکید (ماشکل): این رودخانه از کوه های جنوب شرقی بلوچستان (زابلی، سیب و سوران) سرچشمه می گیرد و پس از عبور از شمال بم پشت، سیلاب های کوه های سرحد، به آن می پیوندند و وارد پاکستان می شود. شاخه های اصلی این رودخانه عبارتند از سیمیش، روتک و ماشکید که هر یک به نحوی در آبادی مناطق سیب و سوران زابلی و شهر سراوان نقش دارند.

رودخانه رابج (فנוج): این رودخانه از ارتفاعات فنوج و بنت سرچشمه می گیرد و پس از مشروب کردن بسیاری از اراضی و روستاهای اطراف خود وارد شهرستان چابهار شده و از آنجا به دریای عمان می ریزد.

رودخانه تهلاب (تلخ آب): این رودخانه از ارتفاعات اطراف کوه تفتان سرچشمه می گیرد و پس از مشروب ساختن لادیز و عبور از ناحیه میرجاوه (دشت تهلاب) به سمت جنوب شرق پیش می رود و با الحاق به شاخه گزو، پرآب گشته و از مرز ایران وارد پاکستان می شود.

دریاچه ها

دریاچه هامون (سیستان): این دریاچه در دشت سیستان با مساحت ۴۰۰۰ کیلومتر مربع و عمق متوسط ۵ متر (در فصول پرآبی) بزرگترین دریاچه آب شیرین کشور است که در شمال و شمال غربی این دشت قرار گرفته است و به سه قسمت پوزک، صابوری و هیرمند تقسیم شده است. این دریاچه از طریق رودخانه سیستان، رودخانه پریان مرزی، فراه رود، چخان رود، خاش رود از افغانستان و بندان، شورو و چند رودخانه کوچک دیگر تغذیه می شود.

اهمیت این دریاچه به خاطر آب شیرین آن و امکان پرورش و صید ماهی در سال های پرآبی و تامین علوفه دام ها از طریق حاشیه و نیزارهای آن می باشد. همچنین در مواقع پرآبی مازاد آب دریاچه از طریق آبراه شيله در قسمت جنوب غربی دریاچه، به طرف مرز افغانستان برمی گردد و در محلی به نام گوده زره در شنزارها فرو می رود.

دریاچه جازموریان: دریاچه فصلی است و در مغرب بلوچستان واقع شده و بیشتر آن در استان کرمان قرار دارد و مابین کوه های مکران و کوه های شاهسواران قرار گرفته است. رودهای هلیل رود و بمپور به این دریاچه می ریزند. این دریاچه دارای آب شیرین است و علت این شیرینی فرو رفتن آب در زمین های آن است و ساکن نمی باشد و دارای نیزارها و علفزارهای فراوانی است.

منابع تامین آب و حوزه آبریز و شبکه رودخانه ها:

آب این استان از طریق ۸۱۴۶ حلقه چاه ۱۶۸۱ رشته قنات و ۱۰۵۳ رشته چشمه با میزان آبدهی ۱۲۱۲ میلیون متر مکعب و رودخانه های هیرمند، سرباز، لادیز و بمپور با میزان آبدهی متوسط ۴۸۰۰ میلیون متر مکعب تامین می شود.

اقلیم

استان سیستان و بلوچستان دارای اقلیم بیابانی و نیمه بیابانی می باشد. میانگین بارش سالانه در این استان حدود ۱۰۰ میلی متر و متوسط دمای آن از ۲۳ الی ۳۷ درجه سانتیگراد در تغییر است. مرتفع ترین شهر از سطح دریا در بین شهرهایی که دارای ایستگاه همدیدی هواشناسی می باشند، شهر خاش و کم ارتفاع ترین آنها شهر چابهار است.

جمعیت بر حسب جنس و گروه عمده سنی: آبان ۱۳۹۵

گروه عمده سنی	کل استان			شهری			روستایی		
	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن	مرد و زن	مرد	زن
جمع	۳۷۷۵۰۱۴	۱۴۰۱۹۳۱	۱۳۷۳۰۸۳	۱۳۴۵۶۴۲	۶۸۵۱۶۳	۶۶۰۴۷۹	۱۴۲۷۳۳۲	۷۱۵۶۱۸	۷۱۱۷۱۴
اطفال (کمتر از یکسال)	۷۹۵۷۶	۴۰۸۱۵	۳۸۷۶۱	۳۶۷۵۷	۱۸۷۲۹	۱۸۰۲۸	۴۲۸۰۲	۲۲۰۷۵	۲۰۷۲۹
نوباوگان (۵-۱ ساله)	۴۱۵۸۶۵	۲۱۳۹۲۴	۲۰۱۹۴۱	۱۸۸۰۴۰	۹۶۸۸۱	۹۱۱۵۹	۲۳۷۶۲۸	۱۱۶۹۴۸	۱۱۰۶۸۰
کودکان (۱۰-۶ ساله)	۳۴۳۶۸۶	۱۷۵۸۶۳	۱۶۷۸۲۳	۱۵۵۶۸۹	۸۰۰۳۶	۷۵۶۵۳	۱۸۷۸۲۰	۹۵۷۳۲	۹۲۰۸۸
نوجوانان (۱۴- ۱۱ ساله)	۲۲۴۶۶۲	۱۱۴۸۸	۱۱۰۱۷۴	۱۰۵۴۱۱	۵۴۰۱۴	۵۱۳۹۷	۱۱۹۱۱۹	۶۰۴۰۲	۵۸۷۱۷
جوانان (۲۴- ۱۵ ساله)	۵۲۵۷۶۴	۲۶۷۲۴۱	۲۵۸۵۲۳	۲۵۲۸۷۲	۱۳۰۶۶۳	۱۲۳۲۰۹	۳۷۱۳۴۹	۱۳۶۲۳۲	۱۳۵۱۱۷
میانسالان (۶۴- ۲۵ ساله)	۱۰۹۶۲۶۳	۵۴۳۲۶۴	۵۵۲۹۹۹	۵۷۰۷۸۶	۲۸۶۸۶۲	۲۸۳۹۲۴	۵۲۴۶۰۰	۲۵۵۹۴۱	۲۶۸۶۵۹
بزرگسالان (۶۵- سالانه و بیشتر)	۸۹۱۹۸	۴۶۳۳۶	۴۲۸۶۲	۳۵۰۸۷	۱۷۹۷۸	۱۷۱۰۹	۵۴۰۱۲	۲۸۲۸۸	۲۵۷۲۴
نامشخص	.	.	.	.	.	.	.	.	.

۱- جمعیت غیر ساکن در جمعیت روستایی لحاظ شده است.

مأخذ- مرکز آمار ایران (ر.م)

استان سیستان و بلوچستان تنها استانی در کشور است که نسبت جمعیت روستایی آن از شهری بیشتر است (۵۱/۴) درصد.

در سال ۹۶ سیستان و بلوچستان ۴۸ بخش، ۱۹ شهرستان، ۳۷ شهر، ۱۱۲ دهستان و ۹۹۶۵ آبادی، که ۷۱۴۴ آبادی از آن دارای سکنه و ۲۸۲۱ آبادی دیگر خالی از سکنه بوده است. بیشترین تعداد آبادی از آن زاهدان با ۱۸۸۴ آبادی و کمترین آن مربوط به زابل با ۹۴ آبادی می باشد.

زاهدان

شهر زاهدان که امروزه مرکز سیستان و بلوچستان است، سابقه چندانی ندارد. در اوایل پادشاهی فتحعلی شاه قاجار، در محل زاهدان چاه آبی بود که راهزنان پس از حمله به کاروان ها و چپاول دارایی آنان، ساعتی یا شبی را در آنجا سپری می کردند.

پیرامون این چاه جنگل های انبوهی از درختان تاغ و گز بود که اکنون اثری از آن نیست. در سال ۱۳۱۵ هجری قمری یکی از ساکنان آن محل، کاریزی در آنجا حفر کرد و آبادی کوچکی به وجود آمد که "دزدآب" نام گرفت.

چهار سال بعد، متخصصان بلژیکی که در استخدام دولت ایران بودند، جهت دایر کردن گمرگ خانه به دزدآب آمدند. از این زمان، به تدریج بر وسعت و جمعیت دزدآب افزوده شد.

از سال ۱۳۱۴ شمسی دزدآب به زاهدان تغییر نام یافت. اولین نشانه های شهرنشینی با احداث خط آهن از کویته پاکستان به زاهدان پدیدار شد و با توسعه های بعدی، زاهدان امروزی به مرکز استان تبدیل شد.

زاهدان شهر جدید الاحداث است که بر سه راه کرمان به مشهد، کرمان به چابهار و نزدیک مرز پاکستان و افغانستان واقع شده است.

مرزهای خشکی و آبی استان

الف-مرزهای خشکی

طول مرز خشکی و آبی استان از شمال به جنوب شرق مجموعاً ۱۲۶۰ کیلومتر است که تقریباً ۲۸۲ کیلومتر آن مرز ایران و افغانستان بوده و ۹۷۸ کیلومتر آن مرز ایران و پاکستان را تشکیل می دهد (افشار سیستانی، ۷۲۹:۱۳۶۹، هم چنین نگاه کنید به جهانبانی، ۱۰۹:۱۳۳۸).

تمامی شهرستان های استان بجز شهرستان نیکشهر دارای خطوط مرزی هستند که در بین آنها سراوان طولانی ترین خط مرزی و سرباز از محدودترین مرز خشکی برخوردار می باشد.

مرز خشکی استان از چاه خرما در سیستان شروع شده و در ملک سیاه کوه از خاور رباط و میرجاوه و خاش عبور کرده به رود تلخ آب وصل می گردد، پس از عبور از کندی به سیاه کوه این ارتفاع را تا مقابل تپه کورکوکیان متابعت نموده و سپس مرز به سمت جنوب امتداد یافته و رود ماشکید را قطع کرده و مسافتی چند از آن متابعت و با پیچ و خم هایی به رود نهنگ می رسد، این رود را نیز تا حدود یوسف چله پیروی کرده سپس از آن جدا شده و به سمت جنوب امتداد می یابد و نهایتاً- خاور بندر گوادر به دریای عمان می رسد.

مرز بین ایران و افغانستان در سیستان توسط گلداسمیت در سال ۱۸۷۲ و سپس توسط کلنل مک ماهون انگلیسی در سال ۱۹۰۵ تعیین حدود گردید و به خط مک ماهون معروف است. بر اثر این مرزبندی بخش اعظم سیستان به افغانستان واگذار گردید.

در تعیین مرز ایران و پاکستان در اوایل قرن نوزدهم دولت انگلیس برای حفظ حداث هندوستان از ضعف سلاطین قاجار استفاده کرد و با اعمال تهدید در بلوچستان، انجام قسمتی از آن را ضمیمه متصرفات خود نمود و به موجب پروتکل های ۱۸۷۱ و میلادی نقاط مرزی بین ایران و پاکستان نیز با دخالت انگلستان تعیین شد.

مرز آبی

استان سیستان و بلوچستان با بیش از ۳۰۰ کیلومتر مرز آبی در کناره های دریای عمان و بندر گوادر در مرز پاکستان تا بندر جاسک در استان هرمزگان دارای موقعیت ویژه ای کنار آبهای آزاد بین المللی با چشم اندازهای زیبا می باشد (نگاه کنید به نقشه شماره ۱ در پیوست ها).

نمونه های از میوه های گرمسیری استان سیستان و بلوچستان

چیکو

دانشگاه ها در استان ها

رتبه بندی علمی تحلیل محتوایی مقالات دانشگاه های برتر نظام رتبه بندی دانشگاه ها درصد مقالات

دانشگاههای استان سیستان و بلوچستان

در استان سیستان و بلوچستان تعداد ۲۹ مرکز علمی و دانشگاهی تعریف شده است. دانشگاههای استان سیستان و بلوچستان صاحب امتیاز ۲۸ ژورنال تخصصی علمی هستند و تاکنون ۱۶۷ شماره منتشر نموده اند. استان سیستان و بلوچستان میزبان ۶۸ همایش علمی تخصصی و ۱ سخنرانی علمی بوده است. پژوهشگران دانشگاهها و مراکز علمی استان سیستان و بلوچستان، ۳۲۴۷۵ مقاله علمی شامل ۲۵۲۷ مقاله ژورنالی و ۲۰۸۹۵ مقاله در همایشهای علمی داخلی و ۲۵۲۷ مقاله بین المللی منتشر نموده اند. در سال ۱۳۹۷ در دانشگاههای استان سیستان و بلوچستان تعداد ۶۱،۷۷۹ دانشجو مشغول حک تحصیل بوده است و این مراکز دارای ۱،۹۳۸ استاد و عضو هیات علمی بودند.

*در آمار فوق اطلاعات دانشگاههای فنی و حرفه ای لحاظ نشده است.

دانشگاه‌های استان سیستان و بلوچستان

دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایرانشهر

نوع مرکز: علوم پزشکی

شهر: ایرانشهر

دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایرانشهر

نوع مرکز: دانشگاه آزاد

شهر: ایرانشهر

دانشگاه آزاد اسلامی واحد چابهار

نوع مرکز: دانشگاه آزاد

شهر: چابهار

دانشگاه آزاد اسلامی واحد خاش

نوع مرکز: دانشگاه آزاد

شهر: خاش

دانشگاه آزاد اسلامی واحد زابل

نوع مرکز: دانشگاه آزاد

شهر: زابل

دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان

نوع مرکز: دانشگاه آزاد

شهر: زاهدان

دانشگاه آزاد اسلامی واحد سراوان

نوع مرکز: دانشگاه آزاد

شهر: سراوان

دانشگاه بین المللی چابهار

نوع مرکز: دانشگاه دولتی

شهر: چابهار

دانشگاه پیام نور واحد ایرانشهر

نوع مرکز: پیام نور

شهر: ایرانشهر

<https://www.uniref.ir/Province16.html>